

REFERAT Sundhed & Omsorgsudvalget 2012-2025 d. 20-09-2021

Mødedato Mandag d. 20. september 2021 kl. 12:30

Mødested Mødelokale 3 – Esbjerg Rådhus

Mødedeltagere Olfert Krog, Preben Rudiengaard, Tommy Noer, Nini Oken, Ulla Koman

Indholdsfortegnelse

Godkendelse af dagsorden.....	3
Plan for kommunens udlejningsejendomme i Østerbyen.....	4
Opfølgning på workshop om inddragende fora på plejehjem.....	14
Information, forespørgsler og orientering.....	19
Lukket: Besøgsrestriktion på plejehjem.....	20
Underskriftsside til godkendelse.....	21

Punkt 1: Godkendelse af dagsorden

Beslutning Sundhed & Omsorgsudvalget den 20-09-2021

Godkendt.

Punkt 2: Plan for kommunens udlejningsejendomme i Østerbyen

21/8875

Resumé

I forbindelse med Budget 2021-2024 blev der afsat rådighedsbeløb på 8,4 mio. kr. fordelt over budgetperioden til at gennemføre en overordnet plan for kommunens syv udlejningsejendomme i Østerbyen beliggende på Hans Tausensvej, J. L. Heibergs Allé og Rahbeks Allé.

Af budgetforliget fremgår det, at: ”Der påbegyndes en proces, hvor lejlighederne ikke genudlejes, når de bliver ledige. Formålet er at give kommunen mulighed for at udarbejde en plan for, hvad der skal ske med boligerne”.

Der blev i 2020 udarbejdet en tilstandsvurdering samt helhedsplan med henblik på at undersøge renoveringsbehovet af bygningerne.

Tilstandsvurderingen viser, at bygningerne er under nedbrydning indefra grundet dårligt indeklima, manglende ventilation samt atypisk brugeradfærd. Derudover er klimaskærmens tilstand svækket på grund af højt grundvand. Dette giver vandindtrængning i kældre, opfugtede teglfacader og revner i sokler.

Det anbefales på tværs af de involverede direktører (Fritid, Sundhed & Omsorg, Borger & Arbejdsmarked og Teknik & Miljø), at boligerne i Østerbyen afvikles og nedrives løbende over en forventet periode på fem år. Samtidig skal der:

- Udarbejdes en plan med fokus på salg og byudvikling, og
- gennemføres en særlig boligrådgivningsindsats for at hjælpe beboere med at finde en anden bolig.

Forslaget blev drøftet ved et lukket temamøde i Byrådet den 16. august 2021, hvor Byrådet gav forvaltningen lov til at sende forslaget til politisk behandling i fagudvalgene efterfølgende Økonomiudvalget og Byrådet.

Sagsfremstilling

I forbindelse med budget 2021-2024 blev der afsat rådighedsbeløb på 8,4 mio. kr. fordelt over budgetperioden til at gennemføre en overordnet plan for kommunens syv udlejningsejendomme i Østerbyen beliggende på Hans Tausensvej, J. L. Heibergs Allé og Rahbeks Allé.

I 2020 blev der udarbejdet en tilstandsvurdering af de syv ejendomme, som i alt indeholder 141 boliger. På baggrund af tilstandsvurderingen blev et forslag til helhedsplan udarbejdet med henblik på at genoprette de byggetekniske udfordringer, forbedre driftsforhold og driftsøkonomi, forbedre indeklimaet og fremtidssikre ejendommene. Tilstandsvurderingen konkluderede, at boligerne generelt er nedslidte, dyre at vedligeholde og har et stort energiforbrug. I forslaget til helhedsplanen er følgende to problematikker fremhævet:

1. Bygningerne er under nedbrydning indefra, hvilket skyldes et dårligt indeklima på grund af atypisk brugeradfærd og manglende ventilation fra blandt andet badeværelser, der er placeret midt i bygningen uden vinduer.
2. Klimaskærmens tilstand er svækket. Grundvandet står højt, og der konstateres vandindtrængning i kældre trods omfangsdræn på de to bygninger, som er mest udsatte for oversvømmelse. Opfugtede teglfacader ses flere steder samt revner i sokler.

Der foreslås akutte renoveringer for ca. 46 mio. kr. for at løse ventilationsproblematikken, dog er det ikke specificeret, hvordan man vil fremtidssikre bygningerne i forhold til det høje vandspejl ud over af tilføje sokkelaffugtere og reparere facaderne.

Oversvømmelsesrisikoen i området er efterfølgende blevet yderligere specificeret i forbindelse med kommunens Klima- og risikostyringsplan i foråret 2021. Det er blevet klart, at problematikken omkring klimaskærmen ikke umiddelbart vil kunne løses i forbindelse med renovering af boligerne, da bygningernes konstruktion som udgangspunkt ikke er modstandsdygtig over for nuværende og fremtidige oversvømmelser.

I Budget 2021-24 er der afsat et rådighedsbeløb på 8,4 mio. kr. ekskl. moms til at gennemføre en overordnet plan, som omhandler udlejningsstop på alle 141 boliger og nedrivning af de syv bygninger i Østerbyen.

Af budgetforliget fremgår det, at: ”Der påbegyndes en proces, hvor lejlighederne ikke genudlejes, når de bliver ledige. Formålet er at give kommunen mulighed for at udarbejde en plan for, hvad der skal ske med boligerne”.

Den videre udarbejdelse af den overordnede plan for udlejningsejendommene i Østerbyen indgik som et af budgetforligets tværgående opgaver. Tre direktører er involveret i planen:

- Fritid, Sundhed & Omsorg (FSO) som boligadministrator
- Borger & Arbejdsmarked som visitorator
- Teknik & Miljø som ansvarlig for den fysiske planlægning og de anlægsmæssige opgaver på vegne af FSO boligadministrator

De tre direktørområder anbefaler, at:

1. Boligerne i Østerbyen afvikles og nedrives over en forventet periode på fem år.
2. Der udarbejdes en plan med fokus på salg og byudvikling
3. Der gennemføres en særlig boligrådgivningsindsats i dialog med Boligforum for at hjælpe beboere i udlejningsejendommene med at finde en anden bolig. Her kan ¼ ordningen tages i brug.

En overordnet plan om boligafvikling, nedrivning og byudvikling blev præsenteret for Byrådet ved et lukket temamøde den 16. august, hvor Byrådet godkendte, at forslaget blev sendt til politisk behandling.

Øget anvisning til almene boliger

Den foreslåede afviklingsplan for udlejningsejendommene i Østerbyen forudsætter, at målgruppen af borgere, der tidligere blev henvist til de kommunale boliger i Østerbyen, fremover i højere grad visiteres til de almene boliger under ¼ ordningen (Almenboliglovens §59), såfremt det er nødvendigt. ¼ ordningen betyder, at almene boligorganisationer skal stille hver fjerde ledige bolig til rådighed til løsning af påtrængende boligsociale opgaver i kommunen.

Den nuværende praksis om ¼ ordningen bygger på en løbende dialog med boligselskaberne om at finde et boligmatch til den boligsøgende, når boligselskaberne har tomme boliger. Dette betyder, at kommunen på nuværende tidspunkt ikke forhåndsreserverer ¼ boliger og derved betaler tomgangshusleje, hvis de ikke udlejes. Den fremtidige brug af anvisningerne vil blive drøftet på Boligforum, som er en gruppe bestående af repræsentanter fra Esbjerg Kommune og boligorganisationerne i kommunen.

Kommunens udlejningsejendomme i Østerbyen

Kommunens udlejningsejendomme i Østerbyen består af 141 etageboliger på 2-4 værelser på henholdsvis J.L. Heibergs Alle 2-10 og 12-18, Hans Tausens Vej 1-9 og 11-17 samt Rahbeks Alle 45-55. For en nærmere beskrivelse af kommunens akutboliger, beboerne i Østerbyen, og hvordan de anvises til de akutte boliger – se bilag 3 ”Kommunens udlejningsejendomme i Østerbyen”.

Plan for afvikling af udlejningsejendommene i Østerbyen

Der er udarbejdet en afviklingsplan for boligerne i Østerbyen på baggrund af den nuværende almene boligmasse og de nuværende muligheder, som Borger & Arbejdsmarked har for at hjælpe borgere med at finde en bolig, herunder Almenboliglovens §59 – se bilag 4 ”Plan for afvikling af udlejningsejendommene i Østerbyen”.

Afviklingsplanen tager endvidere højde for belægningstiden på boligerne i Østerbyen samt beboerprofilen herunder deres behov for små billige boliger. Der tages højde for, at genhusningsboligerne ikke ligger i områder, som er karakteriseret som forebyggelsesområder og udsatte boligområder.

Proces for afvikling af udlejningsejendommene i Østerbyen:

1. Naturlig afvikling i form af udlejningsstop
2. Styret afvikling, herunder
 - a. Drøftelser med Boligforum om genhusningsopgaven
 - b. Engagering af et flytteteam og en ekstern genhusningskonsulent
 - c. Brug af forskellige anvisningsmuligheder herunder ¼ ordningen

Almene boliger i Esbjerg Kommune

Siden 2017 har Byrådet ved hver budgetforhandling tildelt grundkapital til alment boligbyggeri for i alt 184 mio. kr. Dette har udløst opførslen af 330 familieboliger, og der er planlagt yderligere 547 familieboliger i perioden 2021-2024. Dertil kommer ungdoms- og ældreboliger.

Boligforum består af repræsentanter fra Teknik & Miljø og Borger & Arbejdsmarked Esbjerg Kommune og boligorganisationer i Esbjerg. Gruppen mødes to gange om året og rapporterer én gang årligt til Økonomiudvalget i Esbjerg Kommune. Boligforum har til formål at:

- Drøfte og udveksle idéer og forslag, der understøtter Vision 2025, og
- arbejde for, at der i 2030 ikke findes boligområder i Esbjerg Kommune, der opfylder kriterierne for at indgå på listen over udsatte boligområder.

Folketinget har et mål om, at der ikke er parallelsamfund i Danmark i 2030. Derfor har kommunen fokus på områder, som enten lever op til kriterierne for et parallelsamfund eller er i risiko for at blive et parallelsamfund. Hvorvidt et område er et parallelsamfund eller ej bestemmes ud fra graden af: Uddannelse, indtægt, tilknytning til arbejdsmarkedet og kriminalitet.

Det er i kommunens interesse, at genhusningen af beboerne i Østerbyen ikke vanskeliggør arbejdet med parallelsamfund/udsatte-områder.

Nedrivning af bygninger efter afvikling

Så snart en bygning er tømt, vil den blive nedrevet. Den styrede afvikling af boliger vil fokusere på de bygninger, hvor grundvandet ligger højest. Således er det muligt i første omgang at frigøre det alvorligt oversvømmelsestruede område til udvikling af rekreativt område. Derved kan området, mens boligafviklingen pågår, blive et spændende og levende bydelsområde, hvor der eventuelt kan samarbejdes med de eksisterende aktører fra "Energi i Østerbyen"-projektet.

Det estimeres, at boligerne vil blive helt afviklet i løbet af 2024 og 2025, hvorefter et salg af grunden kan påbegyndes. I forbindelse med nedrivning af bygninger, vil der samlet blive frigivet 5,2 mio. kr., som er opsparet i Grundejernes Investeringsfond. Beløbet kan herefter bruges til at dække projektudgifterne.

Beskrivelse af arealet i Østerbyen og muligheder for byudvikling

Der anbefales i forbindelse med afvikling og nedrivning af ejendommene, at der udarbejdes en byudviklingsplan for området. Der præsenteres to scenarier til byudvikling, som er udarbejdet på baggrund af en tidligere undersøgelse af grundvandshøjde og oversvømmelsesrisiko, som er tilgængelige i Esbjerg Kommunes Klima- og risikostyringsplan, boligsammensætningen i Østerbyen samt dialog med Lokalforsamlingen Esbjerg Øst.

Der vil i udviklingen af begge scenarier være fokus på cirkularitet, hvormed der tænkes på bæredygtighed, CO2-besparelser og muligheden for at reducere ressourceforbruget. Det skal dermed også undersøges, hvorvidt det er muligt og rentabelt, både økonomisk og ressourcemæssigt at genbruge materialer fra de eksisterende bygninger.

Grunden er på 20.000 m², hvoraf en 1/3 umiddelbart ikke kan bebygges på grund af meget højt grundvand. En ny bebyggelse forudsætter, at der udarbejdes en lokalplan, der håndterer de store udfordringer, det højtstående grundvand giver og som sikrer, at den nye bebyggelse understøtter den ønskede byudvikling i Østerbyen - se bilag 5 "Beskrivelse af arealet i Østerbyen og muligheder for byudvikling".

Området er i dag bebygget med små 3-etagers ejendomme beliggende i en grøn åben struktur og omgivet dels af privatejede parcelhuse dels af tæt-lav almene familieboliger i form af 2-plans rækkehuse.

Der er udarbejdet to scenarier, som det vurderes kan gennemføres på arealet.

Scenarie 1 – Rækkehuse/Town Houses (almene eller private)

En tilpasset rækkehusbebyggelse i to plan kan indpasses arkitektonisk i området og kan medvirke til at give området et løft. Lokalrådet Østerbyen har også peget på dette som en god løsningsmodel.

Af de 20.000 m² er ca. 7.000 m² alvorligt oversvømmelsestruet, mens resten af arealet umiddelbart vurderes kan bebygges med passende forholdsregler og afhjælpende tiltag.

De 7.000 m² kan indgå i en ny samlet bebyggelsesplan som et flot grønt/blåt område.

Ud fra disse forudsætninger kan der opføres i størrelsesordenen 8-9.000 m² familieboliger, idet der planmæssigt arbejdes med små haver, og det oversvømmelsestruede areal indgår som fælles grønt område.

En alternativ bebyggelse, der også vil bidrage til et løft af området, kan være Town Houses i 2-3 plan sammenbygget som dobbelthuse. De vil understøtte den variation, der i forvejen er i området og kan bidrage til et arkitektonisk løft.

Town Houses er en mere moderne form for række/dobelthuse, som i høj grad tiltaler et yngre segment, som lokalrådet også har ytret ønske om.

Scenarie 2 – Etageejendomme (almene)

Indenfor den gældende kommuneplanramme kan der nyopføres etageejendomme i 4 etager med mindre lejligheder. Selvom det alvorligt oversvømmelsestruede område friholdes, vil det fortsat være muligt at:

- Opføre 9.000 m² etageareal i enkeltstående 4 etagers ejendomme.
- Disponere området så det oversvømmelsestruede område indgår som et grønt/blåt rekreativt areal.
-

Lejlighederne kan opføres med en gennemsnitlig størrelse på 60-70 m² fordelt på hhv. 1-3 værelser. Hvis de opføres som almennyttige boliger, vil det betyde, at der skal afsættes ca. 17 mio. kr. i grundkapital.

Ud fra de politiske valg vil der blive arbejdet videre med scenarierne, hvor der udarbejdes skitseforslag, som vil blive drøftet med lokalrådet Esbjerg Øst og Plan & Miljøudvalget, før der udarbejdes et endeligt planforslag til byudvikling. Planforslaget skal politisk godkendes, før det sendes i en egentlig offentlig høring.

Vision 2025

Med den foreslåede udviklingsplan for området i Østerbyen samt afviklingsplan for boligerne er Esbjerg Kommune med til at forbedre boligforholdene for borgerne i Esbjerg Kommune, som indgår i Vision 2025, hvor der specifikt ønskes flere almene boliger.

Der stræbes efter en velfungerende kommunal boligforsyning med en mangfoldig beboersammensætning i alle boligafdelinger, hvilket bidrager til ligeværdighed, rummelighed, fællesskab og energi i hverdagslivet.

Lovgrundlag, planer mv.

Lejeloven

Almenboligloven §59

Lov om ændring af lov om almene boliger m.v. og lov om friplejeboliger (LOV nr. 1567 af 18/12/2018)

Boligstøtteloven §56,59,66-68

Aktivloven §81,85

Kommuneplanen 01-080-150

Økonomi

Til gennemførelse af den overordnede plan er der udgifter for i alt 14.603.000 kr. ekskl. moms. Der estimeres fremtidige indtægter i forbindelse med nedrivning og salg for 15.595.000 kr.

Udgifter

I projektet er medregnet udgifter til projektudvikling, boligafvikling samt nedrivning. Derudover er der driftsudgifter for Fritid, Sundhed & Omsorg i form af tomgangshusleje og afledte udgifter for Borger & Arbejdsmarked i forbindelse med omplacering og genhusning.

Den permanente genhusningsindsats planlægges iværksat løbende med højest aktivitet i 2024. Der kan dog være behov for, at afviklingsudgifterne bliver mere jævnt fordelt i perioden 2022-2025 for at udnytte tilgængelige boliger, som matcher beboerne og en tidligere engagering af genhusningskonsulenter i udviklingen af genhusningsplanen.

Derudover vil der være en driftsomkostning i forbindelse med afvikling af boliger i form af tomgangshusleje. Der vil i byudviklingshenseende også være udgifter til evt. byggemodning. Hvis der skal bygges almene boliger, skal kommunen stille med en grundkapital.

I afviklingsfasen vil der forekomme afledte udgifter til Borger & Arbejdsmarked i forbindelse med etablering af indskudslån samt boligstøtte, eftersom der ikke er noget indskud at flytte fra akutboligerne til almen bolig. Alene i

forbindelse med den permanente genhusning skal der oprettes indskudslån for ca. 650.000 kr. efter statsrefusion på 25% (estimeret indskudslån på 25.000 kr. pr. person).

Indtægter

Der estimeres, at de samlede indtægter vil være 15.595.000 kr. inkl. frigivelse af opsparede midler hos Grundejernes Investeringsfond, hvis kommunen selv står for nedrivning, og en løst estimeret salgspris på 1.000 kr. pr. byggeretsmeter. Indtægter fra Grundejernes Investeringsfond og indtægter ved evt. salg indgår først i 2026 og frem.

Finansiering af nærværende forslag

Der anmodes om godkendelse af den overordnede plan for afvikling, nedrivning, salg og byudviklingen med en samlet økonomi på 14.603.000 kr. ekskl. moms hen over perioden 2021-2025.

Til finansiering af den nye plan anmodes der om godkendelse til en ændret fordeling af det tidligere afsatte rådighedsbeløb på 8.400.000 kr. samt en yderligere anlægsbevilling på 6.172.700 kr. Den yderligere anlægsbevilling foreslås finansieret via frigivelse af opsparede midler hos Grundejernes Investeringsfond på 5.200.000 kr. i 2026 samt en yderligere tillægsbevilling på 972.700 kr.

Den samlede økonomi er vist i tabellen nedenfor:

?	2021	2022	2023	2024	2025	Total
Udgifter projektudvikling (arkitekt, undersøgelser, mægler m.v.)	100.000	400.000	?	?	?	500.000
Udgifter afvikling (flyttehjælp og genhusning)	?	?	300.000	1.860.000	300.000	2.460.000
Udgifter nedrivning og reetablering	?	1.652.000	3.303.000	3.303.000	3.385.000	11.643.000
I alt	100.000	2.052.000	3.603.000	5.163.000	3.685.000	14.603.000

Afsatte rådighedsbeløb:

	2021	2022	2023	2024	Total
Afsat beløb	1.204.300	2.408.700	2.408.700	2.408.700	8.430.300

En detaljeret oversigt over udgiftsposterne er vist i bilag 6 ”Detaljeret oversigt over udgifter i forbindelse med Plan for kommunens udlejningsejendomme i Østerbyen”.

Personaleforhold og arbejdsmiljøforhold

Intet.

Kompetencer

Sundhed & Omsorgsudvalget > Social & Arbejdsmarkedsudvalget > Plan & Miljøudvalget > Teknik & Byggeudvalget > Økonomiudvalget > Byrådet

Planmæssige konsekvenser

Som beskrevet i sagsfremstillingen, forudsætter en ny bebyggelse, at der udarbejdes en lokalplan, der håndterer de store udfordringer med det højtstående grundvand. Lokalplanen skal også sikre, at den nye bebyggelse understøtter den ønskede byudvikling i Østerbyen.

Konsekvenser for andre udvalg

Sundhed & Omsorgsudvalget:

Udvalget skal godkende udlejningsstop, nedrivning af bygninger og salg af grund. Der vil være tomgangshusleje som driftsomkostninger forbundet med huslejestop. Dog vil der også være driftsbesparelser i forbindelse med afvikling af boliger.

Social & Arbejdsmarkedsudvalget:

Der vil med en øget tilgang til almene boliger blive indsendt flere ansøgninger til kommunen om indskudslån og boligstøtte. Der vil også komme et større tryk på budgettet til mislighold af boliger. Udvalget skal derfor godkende, at der fremadrettet bevilges midler til dækning af udgifter i forbindelse med eventuel tomgangshusleje og eventuel mislighold af boligerne, jf. Almenboliglovens §59.

Plan & Miljøudvalget:

Udvalget skal godkende det nye plangrundlag herunder håndteringen af den konstaterede oversvømmelsesrisiko.

Teknik & Byggeudvalget:

Udvalget skal godkende den fysiske nedrivning og ligeledes et nybyggeri, hvis det besluttes at opføre kommunalt ejede bygninger.

Høring

Forslag til ny lokalplan sendes i offentlig høring forud for endelig vedtagelse.

Vurdering herunder alternativer

Afviklingen af boligerne i Østerbyen betyder, at kommunen mister 141 akutboliger af en type, som matcher de boligsøgende borgere, som er allermest udfordret i livet for eksempel på grund af:

- Lav eller ingen uddannelse
- Lav indkomst eller på offentlig forsørgelse
- Misbrug
- Anbragte børn
-

Borgerservices mulighed for at visitere borgere til en akutbolig på 3-værelser vil blive begrænset. Ligeledes vil det ikke længe være muligt at visitere borgere til 4-værelses akutboliger under 84 kvm.

Der er udarbejdet tre alternativer, som beskrives og vurderes - se bilag 7 "Vurdering af alternativer til Plan for kommunens udlejningsejendomme i Østerbyen".

Indstilling

Direktørerne for Fritid, Sundhed & Omsorg, Borger & Arbejdsmarked samt Teknik & Miljø indstiller til Byrådet, at:

1. Der udarbejdes en plan med fokus på salg og byudvikling, hvori scenarie et og to undersøges nærmere
2. Plan for afvikling og nedrivning af boligerne i Østerbyen - beliggende Hans Tausensvej, J. L. Heibergs Allé og Rahbeks Allé - herunder udlejningsstop godkendes
3. Der frigives 500.000 kr. til projektudvikling, undersøgelser, fastsættelse af salgspris og nedrivningsudgifter finansieret af afsatte rådighedsbeløb i 2021 og 2022
4. Det afsatte rådighedsbeløb på 8.430.000 kr. fordeles hen over perioden jf. den nye plan
5. Der ved budgetforhandlingerne til Budget 2022-25 ansøges om en yderligere anlægsbevilling på 6.172.700 kr. som udlæg til afvikling af boliger samt byudvikling finansieret af 5.200.000 mio. kr. fra Grundejernes Investeringsfond og en tillægsbevilling på 972.700 kr. til planen. Udlægget vil blive finansieret af de forventede indtægter fra nedrivning og salg af ejendommene.
6. Der gennemføres en særlig boligrådgivningsindsats i dialog med Boligforum for at hjælpe beboere i udlejningsejendommene med at finde en anden bolig. Her kan ¼ ordningen tages i brug om nødvendigt

Beslutning Sundhed & Omsorgsudvalget den 20-09-2021

Godkendt.

Bilag

Østerbyen Tilstandsvurdering udkast 07-05-2020

Østerbyen - Forslag til helhedsplan udkast 13-05-2020

Kommunens udlejningsejendomme i Østerbyen

Plan for afvikling af udlejningsejendommene i Østerbyen udkast 27-08-2021

Beskrivelse af arealet i Østerbyen og muligheder for byudvikling udkast 30-08-2021

Detaljerede oversigt over udgifter i forbindelse med Plan for udlejningsejendomme i Østerbyen

Vurdering af alternativer til Plan for kommunens udlejningsejendomme i Østerbyen

Bevillingsoversigt - udlejningsejendomme Østerbyen - Forskydning af anlægsøkonomi 27-08-2021

Punkt 3: Opfølgning på workshop om inddragende fora på plejehjem

21/17847

Resumé

På udvalgsmødet den 19. april 2021 præsenterede forvaltningen, på opfordring af Sundhed & Omsorgsudvalget, en undersøgelse af andre kommuners erfaringer med inddragende fora på plejehjem.

På den baggrund og med ønsket om mere inddragelse af beboere og deres pårørende blev der den 27. august afholdt en workshop med interessenter fra henholdsvis Ældrerådet, Ældresagen og Handicaprådet og Esbjerg Kommunes plejehjem. På workshoppen drøftede deltagerne idéer til oprettelse af inddragende fora på Esbjerg Kommune plejehjem.

Sundhed & Omsorgsudvalget drøfter på baggrund af disse input, hvilken type inddragende fora, der ønskes på Esbjerg Kommunes plejehjem.

Sagsfremstilling

På workshoppen deltog Sundhed & Omsorgsudvalget og repræsentanter fra Ældrerådet, Ældresagen, Handicaprådet og fra Esbjerg Kommunes plejehjem.

Ph.d.-studerende Anne Seneca Terkelsen bidrog med et oplæg om samskabelse, som et bud på en metode til at danne inddragende fora med et samskabende perspektiv.

Samskabelse handler om at skabe noget sammen med relevante interessenter, hvor styringsformen går fra at være faciliteret af én aktør, for eksempel kommunen, til at være helt uden rammer for aktørerne og med frihed til at udvikle sammen.

I de følgende afsnit er drøftelserne gengivet.

Inddragende fora på plejehjem

Deltagerne ønsker et råd, men foreslår, at det kaldes noget andet. Dette ud fra en optik om at brugerråd og vedtægter er forældet. Flere deltagere mener, at der i starten er brug for en vis form for rammer, men de skal være simple og derved mulige for hvert plejehjem at gøre til sit eget - i samskabelse med de frivillige, som ønsker at være en del af det.

På workshoppen blev der drøftet, hvordan man ønsker fremtidens plejehjem og alle grupper var enige om, at de ønsker mere medejerskab for pårørende, lokalområdet og beboerne. Der skal gøres en indsats for at øge bevidstheden om, at plejehjemmene er åbne for lokalområdet og andre, der ønsker at bidrage til en øget trivsel.

Det betragtes også som en måde at skabe gode historier om plejehjemmet og social- og omsorgsfaget og derved styrke fagområdets image. Derved kan det også være vejen til at finde kommende medarbejdere.

I forlængelse heraf er første indtryk på plejehjemmet vigtigt. Det er både borgernes hjem og en arbejdsplads, som kræver en god balance i tingene og et godt samspil. Pårørende, lokale og organisationer skal føle sig velkommen. Der skal være tid til det i hverdagen og med den tilgang håber deltagerne, at det vil skabe rum til frivillige og på sigt finde de ildsjæle, som kan være med til at gøre en forskel.

En af grupperne nævnte tankegangen bag forsamlingshuse og de fællesskaber, der skabes her og drog en parallel til, hvordan plejehjemmet kan benyttes af andre end beboere – vel at mærke stadig i fællesskab med dem. Heri ligger en indsats i at informere om, at plejehjemmene er åbne for lokalområdet, pårørende og øvrige, der er interesseret i at skabe initiativer for fællesskabet. En måde at lykkes kan være ved at starte indefra med medarbejdere, ledere, pårørende og beboere, som kan sprede budskabet og starte initiativer op.

Rekruttering af medlemmer og frivillige

I forlængelse af ovenstående, drøftede grupperne udfordringerne ved rekruttering af deltagere til de inddragende fora. Der var en erkendelse af, at der er visse udfordringer ved inddragelse af både pårørende og beboere. I nogle tilfælde bor de pårørende langt fra beboerne og har derved svært ved at være aktivt deltagende. For nogle beboere på plejehjem kan ressourcerne være mindre, ligesom overskuddet til at deltage i de inddragende fora kan være udfordret.

På den baggrund blev følgende opmærksomhedspunkter påpeget:

- Hvordan inddrages pårørende?
- Hvordan høres alles stemmer, også de ressourcesvage borgere?
- Hvordan rekrutteres frivillige?
- Hvordan fastholder vi frivillige?

Grupperne drøftede, hvad der skal til for at rekruttere frivillige, og pointerede, at der er erfaringer fra plejehjemmene med, at forpligtelse kan afholde nogle fra at melde sig. En af grupperne nævnte frivillighedsindsatsen på Hospice Sydvestjylland som et muligt forbillede, der har gode erfaringer med rekruttering.

I drøftelserne var der enighed om, at hvis man skal lykkes med at have kontinuitet og tilstrømning af frivillige, skal der være fokus på at værdsætte og anerkende de frivillige, så de også oplever at få noget ud af det frivillige arbejde og føler, at der er tid til dem.

Der ligger derfor en opgave for plejehjemmet i at være inddragende. Anerkendelse er vigtigt, hvortil det blev nævnt, at man kan rekruttere gennem et personligt brev.

Fællesskabet med andre frivillige blev fremhævet som essentielt for at fastholde frivillige kræfter. Det er vigtigt, at de frivillige også får noget ud af det. Det kan være noget på CV'et, fællesskab, meningsfuldhed og anerkendelse.

Formål og form

Der var forskellige input omkring hvilken form for samskabelse, der er mest optimal i de inddragende fora. Dog endte grupperne med at være enige om, at formen gerne må blive faciliterende samskabende.

Faciliterende samskabende vil sige, at der optimalt samskabes uden én aktør for bordenden. Dog var der også enighed om, at det i starten kræver en mere styret samskabelse, hvor eksempelvis plejehjemmet arrangerer og opstarter projekter, som sidenhen kan overdrages til ildsjæle. Derved går rammerne fra at være mere fastsatte til at være op til de enkelte inddragende fora at definere. Det blev pointeret, at det er vigtigt, at det ikke forbliver plejehjemmene, der sidder for bordenden, men det skal overdrages til aktørerne i de inddragende fora, når tiden er inde til det.

Det er ud fra den iagttagelse, at succesraten er størst, hvis der fra start er én person, der tager initiativer og koordinerer. Det oplagte vil være, at det er plejehjemmets ledelse, der inviterer til de indledende møder og indledningsvist sætter rammerne. De skal fungere som rollemodeller i samarbejdet, særligt i opstartsperioden, hvor der kan være tvivl om det inddragende foras råderum.

Til workshoppen blev også formålet med de inddragende fora drøftet, hvor grupperne igen var enige. Det skal ikke dreje sig om at komme med input til medarbejdernes faglighed, men i stedet emner, som aktiviteter, tiltag for at øge nærvær og generel inspiration.

De inddragende fora skal være et organ med interesse i at få et plejehjem til at blomstre. Det ønskes formaliseret med mødefrekvens og eventuelt kan der afsættes et budget til initiativer. De kan få mulighed for at prøve gode idéer af. Eksempelvis tiltag, der øger nærværet.

Grupperne foreslår, at mødekadencen er to gange om året, hvor der inviteres ind og lyttes til interessenterne med mulighed for yderligere mødeindkald, skulle der dukke relevante emner op.

Et andet formål med de inddragende fora kan være, at de står stærkere som talerør til det politiske niveau, når de taler med én stemme.

En af grupperne påpegede at kommunens personale gerne vil hjælpe og engagere sig i nogle af de aktiviteter og initiativer, der skaber trivsel hos beboerne. Det kan bidrage med arbejdsglæde til personalet og til samskabelse med de frivillige.

Det blev også påpeget af en af grupperne, at plejhjemsledere skulle sættes fri, hvilket vil medføre, at formen på de inddragende fora bør være op til de enkelte plejehjem og de frivillige.

Hvem skal der samskabes med

Grupperne tog alle udgangspunkt i oplægget af Ulla Koman-Mejer, som skitserede de aktører, der kunne inddrages i et tænkt eksempel i Bramming. Det drejer sig om alle i lokalområdet, der kunne have interesse i at bidrage: frivillige foreninger, institutioner, organisationer og virksomheder, butikker mv. Det er meget bredt, hvad der kan bidrages med.

Derudover påpeges, at det er essentielt, at de pårørende er med. Dette blandt andet med henblik på at bidrage med beboernes perspektiver, skulle de ikke selv have ressourcerne til at deltage.

Forhåbningen er, at der er ildsjæle i blandt, som kan være med til at tage en aktiv rolle i de inddragende fora og være med til at udvikle flere initiativer.

Arketyper for formaliserede råd

Fritid, Sundhed & Omsorgs undersøgelse af andre kommuners erfaringer viser, at der i store træk er tre arketyper af formaliserede råd:

Type 1: Uformelle råd og møder

Hensigten er at skabe mulighed for ad hoc-dialog på plejehjem, når ledelsen, beboere eller pårørende ønsker det. Der er som oftest en fast mødekadence, men ingen vedtægter for rådet eller møderne. Typisk har samlingen ingen faste medlemmer, men vil ofte være beboere på plejehjemmene. Der er intet formelt ansvar og ingen beslutningskompetence, da formålet udelukkende er dialoger. Der stilles ingen formelle krav til deltagernes kompetencer. Hensigten er, at alle skal kunne være med.

Type 2: Formelle råd

Rådet skal bidrage til en tilbagevendende dialog og drøftelse af de samme emner, samt planlægning af aktiviteter på plejehjemmet. Der er en fast mødekadence, en ensartet struktur for møderne og rådet tager afsæt i fastlagte vedtægter. Medlemmerne af rådet er demokratisk valgt. Det kan både være beboerne, pårørende, frivillige og andre fra lokalområdet.

Rådet kan have ansvar for bestemte aktiviteter på plejehjemmet, men det har ingen beslutningskompetence. Der er ingen formelle krav til medlemmernes kompetencer. Der kan dog være et ønske om at involvere bestemte kompetencer og fagligheder for at kvalificere dialogen og drøftelserne.

Type 3: Bestyrelser

Bestyrelsen vil typisk ses på privatejede plejehjem. Der er en fast mødekadence og en ensartet struktur for møderne. Bestyrelsen følger fastlagte vedtægter. Medlemmerne er oftest udefrakommende med et kendskab til plejehjemmet. Der kan være pårørende, men typisk også andre fra lokalområdet. I kommunalt regi rådgiver og vejleder bestyrelsen, men plejehjemmets ledelse har den endelige beslutningskompetence.

Der er et krav til, at medlemmerne kan indgå i strategiske overvejelser og har kompetencer til at støtte plejehjemmets udvikling.

Sammendrag af drøftelserne

Drøftelserne i workshoppen tyder på, at deltagerne læner sig mest op ad rammerne for type 2 med elementer af fast mødekadence, drøftelse og dialog som formål og organiseringsmodellen. Dog uden faste vedtægter. Modsat talte deltagerne ikke om type 3 som en mulig model for Esbjerg Kommunes plejehjem.

Vision 2025

Initiativerne til at oprette inddragende fora på Esbjerg Kommunes plejehjem vil bidrage til at øge livskvaliteten for beboerne på plejehjem, såvel som bidrage til frivillighedskulturen i Esbjerg Kommune.

Kompetencer

Sundhed & Omsorgsudvalget

Indstilling

Direktøren for Fritid, Sundhed & Omsorg indstiller, at

- Der på baggrund af workshoppens input, drøftes hvilken type inddragende fora, der ønskes på Esbjerg Kommunes plejehjem.

Beslutning Sundhed & Omsorgsudvalget den 20-09-2021

Udvalget anbefaler type 2 som beskrevet i projektet.

Forvaltningen vil som følge af denne anbefaling stå for den kommende implementering.

Der evalueres på ordningen ved udgangen af 2022.

Punkt 4: Information, forespørgsler og orientering

21/717

•

- Orientering om COVID-19
- Oversigt over verserende sager – 200921
- Budget 2021 for Sundhed & Omsorg
- Forretningsorden for Sundhed & Omsorgsudvalget

Beslutning Sundhed & Omsorgsudvalget den 20-09-2021

Orientering givet.

Bilag

Oversigt over verserende sager - 200921

Budget 2021

Forretningsorden for Sundhed & Omsorgsudvalget

Punkt 5: Lukket: Besøgsrestriktion på plejehjem

21/22822

Punkt 6: Underskriftsside til godkendelse